

MUSTAFA KEMAL PAŞA'NIN HALKÇILIK PROGRAMI

13 Eylül 2022

Yıldırım Koç

İnsanlık tarihinde, askerlik alanında büyük zaferlere komutanlık edenler ve ayrıca politikada olağanüstü başarılar kazananlar vardır. Ancak bu iki alanda birden dehasını kanıtlayan çok az sayıdaki insanların başında Atatürk gelmektedir. Mustafa Kemal Paşa, Kurtuluş Savaşımızın daha ilk günlerinde, askeri zaferlerin ardından gerçekleştireceği büyük toplumsal ve siyasal devrimin çerçevesini çizmiştir. Bunun en önemli belgesi de, 13 Eylül 1920 günü Büyük Millet Meclisi'ne sunduğu Halkçılık Programı'dır.

Değerli araştırmacı Dr.Serdar Şahinkaya'nın DEVRİME DOĞRU İLK ADIM, MUSTAFA KEMAL PAŞA'NIN HALKÇILIK PROGRAMI (Telgrafhane Yayınları, Ankara, 2022) kitabı, 102 yıl önce, 13 Eylül 1920 günü Meclis'e sunulan Halkçılık Programı'nın öncesindeki gelişmeleri özetlemekte ve yorumlarıyla birlikte bu programın tam metnini vermektedir.

Dr.Serdar Şahinkaya Halkçılık Programı ile ilgili olarak şunları yazıyor:

"Halkçılık Programı, hem emperyalizme karşı tutumun hem de siyaseten kendine özgü ideolojik duruşun bir metni olarak yaratılmıştır.

"Halkçılık Programı esas olarak Milli Mücadele'nin programıdır.

"TBMM Reisi Mustafa Kemal Paşa'nın 13 Eylül 1920 günü Meclis'e sunduğu programdan anlaşılmalıdır ki, devlet kuran, devrim yapan kurucu iradenin partisi Cumhuriyet Halk Fırkası'nın adı daha o tarihte saptanmıştır. (...)

"Programı bütünüyle gözden geçirmeden önce kritik önemdeki 8. maddeye bir göz atalım: 'Türkiye Halk Hükümeti Büyük Millet Meclisi tarafından idare olunur.' Ve 'Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti ünvanını taşır.' Daha önce olmayan bir kelimedden bahsediyor. Türkiye diyor. Gerçekten de daha önce Türkiye yoktu, Osmanlı devleti vardı. Bu bir devrimdir. Osmanlı devletinin üzeri bir kalemle çizilip üzerine Türkiye yazılmış değildir. Bunu pekâlâ kâtipler de yapabiliirdi. Saltanatın üzeri Anadolu İhtilaliyle, süngüyle çizilmiştir. Bu yalın ve yakıcı gerçek hiçbir zaman unutulmamalıdır." (s.49)

"İstanbul'da bulunan Osmanlı Padişahına, Müslümanların Halifesine ve Osmanlı hükümetine isyan edilerek Ankara'da devrimci bir hükümet kurulmuştur. Meclisiyle, ordusuyla pratikte kurulmuş olan o devrimci hükümet, anayasasını da yapacaktır. İşte Halkçılık Programı, o anayasanın yani Teşkilât-ı Esasiye'nin özü-temelidir." (s.50)

Halkçılık Programı 13 Eylül 1920 günü Meclis'e sunuluyor ve 18 Eylül 1922 günü Meclis Genel Kurulu'nda okunuyor. Program'ın ilk dört maddesi de ayrıca Halkçılık Beyannamesi olarak kabul ediliyor.

Dr.Serdar Şahinkaya 2003-2007 döneminde Ahmet Necdet Sezer'in Cumhurbaşkanlığı döneminde T.C.Cumhurbaşkanlığı Ekonomi ve Uluslararası İlişkiler Çalışma Grubu üyesi olarak görev yaptı. Bu görevi sırasında, Çankaya Köşkü'nde bulunan Cumhurbaşkanlığı Atatürk Arşivi'nden Halkçılık Programı'nın Osmanlıca orijinal metnine ve daktilo edilmiş olarak transkripsiyon metnine erişti. DEVRİME DOĞRU İLK ADIM kitabında bu metinler de verilmektedir.

Dr.Serdar Şahinkaya, uzmanlık olarak Türkiye devrimi tarihini çalışanlara olduğu kadar, günümüzü ve Atatürk'ü anlamak isteyenler için de çok yararlı olacak bir kitap hazırladı. Halkçılık Programı'nın Meclis'e sunulmasının 102. yıldönümünde bu önemli yapıtın hak ettiği ilgiyi göreceğini umut ediyorum.